

Arta interpretării creației lui Gustav Mahler

Publicul din zilele noastre al Ateneului Român este în marea lui majoritate receptiv, entuziast, gata să-i răsplătească pe interpreți cu aplauze spontane, dedicând acestora recunoștința pentru strădania de a

Irina Iordăchescu

purta mesajul acelora care au creat muzica, compozitori celebri de ieri și de azi.

O atare reacție a avut publicul și vineri, 25 martie 2016, când în calendarul de evenimente al Ateneului Român a fost înscris Concertul vocal-sinfonic susținut la

Sala Mare de Orchestra Simfonică și Corul Filarmonicii "George Enescu", cu un program cuprinzând *Simfonia nr. 2* a compozitorului Gustav Mahler.

Simfonia, alcătuită din cinci părți, denumită și *Simfonia Învierii*, a cunoscut celebritatea încă din timpul vieții compozitorului. Prima parte (*Allegro maestoso*) poate fi comparată cu un marș funebru, partea a doua (*Andante moderato*) amintește de evenimentele fericite din viața defunctului, finalul – partea a cincea (*Im Tempo des Scherzos*) constituind cea mai lungă parte a simfoniei, cuprinzând și teme interpretate de cor. O tematică similară regăsim în *Simfonia nr. 3* și *Simfonia nr. 8*, ambele având ca nucleu tematic actul Creațiunii.

Întreaga măiestrie a dirijorului Camil Marinescu de a domina și conduce atât de precis un discurs simfonic mi-a stârnit o reală admirație, fapt ce nu se putea realiza decât colaborând cu un aparat orchestral de înaltă calitate așa cum este Orchestra Simfonică a Filarmonicii „George Enescu”.

Cu intuiție sigură, datorată seriozității cu care se apropie de orice partitură, dirijorul a recreat muzica lui Mahler, redându-i complexitatea cu mare acuratețe.

În consonanță cu concepția dirijorală se remarcă participarea extrem de eficientă a orchestrei,

formată din instrumentiști perfecționiști, responsabili, pregătiți cu repertorii diverse stilistic, de la clasici și romantici, la moderni și contemporani, arătându-ne pe lângă disciplina de ansamblu a orchestrei, o disciplină interioară, lăuntrică, ce dovedește că interpreții conștientizează cu adevărat menirea lor în domeniul muzicii. Să nu uităm faptul că dirijorul imprimă orchestrei sensibilitatea necesară interpretării partiturii, fapt ce a contribuit la reușita din această seară.

Cunoscuta soprană Irina Iordăchescu aduce, pe lângă talent, o tehnică vocală deosebită, parcurgând rolul, de altfel dificil, cu siguranța artistului ce-și cunoaște meșteșugul, unind un glas de mare frumusețe și generozitate cu o manieră expresivă, sensibilă, de tălmăcire a muzicii. Același lucru putem afirma și despre mezzosoprana Sidonia Nica, o artistă în adevăratul sens al cuvântului, cu o voce de o agilitate naturală.

Corul Filarmonicii "George Enescu", condus de dirijorul Iosif Ion Prunner, pune în valoare cu succes fațetele multiple ale simfoniei lui Mahler, sub bagheta acestuia corul cântând ca un întreg, ascultătorul fiind antrenat într-o stare de receptivitate maximă.

Iată, deci, eforturi conjugate dirijor - soliști - orchestră - cor, pentru reușita acestui concert!

Adina Mariana POPESCU

Recital Darya Varlamova și Jonathan Zydek

Pe 5 aprilie, la Ateneu, în sala Studio, am auzit recitalul violonistei Darya Varlamova și pianistului Jonathan Zydek, doi muzicieni cu prezență scenică agreabilă – tineri, fermecători, autentici în amestecul de curaj și sfioșenie ce i-a însoțit pe scenă.

Încă studentă la Hamburg, Darya Varlamova a concertat deja în România în 2009 și 2012; cu câțiva ani mai în vârstă, Jonathan Zydek a debutat ceva mai târziu cu orchestra, dar s-a dovedit nu mai puțin temeinic pregătit decât colega sa carismatica.

Cei doi au cucerit publicul cu prospețimea și vitalitatea interpretării unui program alcătuit inteligent, cu potriviri și contraste stilistice bine gândite. *Sonata în Sol Major pentru pian și vioară, KV 301*, de Mozart, prima din program, a fost cântată vioi și cultivat, cu câteva mici

imprecizii datorate poate impulsivității violonistei și emoției primelor momente (suprapunerea basului lui Alberti peste a doua expunere a temei I la pian a creat ambiguitate ritmică atât în expoziție, cât și în repetarea acesteia). A fost o interpretare temperamentală, strălucitoare, tinerească.

Sonata în La Major, D 574 de Schubert (Marele Duo) a marcat o schimbare stilistică: sonoritatea generală a fost mai armonioasă, mai echilibrată – e adevărat că la Schubert stările de spirit, nu mai puțin spontane și schimbătoare ca la Mozart tind să se prelungească. Cei doi muzicieni au cântat cu mari subtilități timbrale, cu pianissimo-uri fine și cu un excelent simț al timpului muzical. Scherzo-ul, cu juxtapuneri armonice inedite anunță un Prokofiev reușit (nu o data am constatat cât de bine merg Schubert și Prokofiev împreună: la amândoi întâlnim transpuneri bruște ale aceluiași motiv în tonalități cu totul neașteptate, pregnantă ritmică, pudoare neoclasică și inocență).

Pauza care a împărțit recitalul în două i-a distanțat

însă pe Schubert și Prokofiev în percepția publicului; filonul Mozart-Schubert (inepuizabili creatori de melodii) a contrastat cu muzica secolului XX: Prokofiev și Enescu s-au perceput ca doi mari poeți hrăniți din seva națională. Cele 5 melodii, op. 35 bis de Prokofiev au atras o binemeritată atenție asupra pianistului: bogăția timbrelor, sonoritățile voalate, cețoase din prima piesa (*Moderato*) au dat impresie de spațialitate vizuală; trilurile fantomatice ale violinei din secțiunea mediană a melodiei a doua au dat o replică coloristică remarcabilă. Cu lirismul lor reținut și cu straniețea lor neostentativă, piesele lui Prokofiev au adus o altă lume, în care cei doi păreau că se simt pe deplin în largul lor.

Impresiile din copilărie ale lui Enescu au fost punctul culminant al programului, cum era și de așteptat. Varlamova a cântat *Lăutarul* capricios și cu brio (mi-am

Darya Varlamova

adus aminte cu nostalgie de o interpretare incredibilă a piesei de către Sherban Lupu, în bis, acum câțiva ani la Ateneu – muzica părea că se naștea chiar atunci); și *Pasărea în colivie* a captivat prin combinația de precizie tehnică cu caracterul improvizat, aparent liber ritmic; unisonul din *Chanson pour berceur* a fost impecabil.

Jonathan Zydek a cântat cu înțelegere deplină un text încărcat de sensuri nu tocmai ușor de descifrat; pianistica sa este elegantă și de anvergură.

Întregul ciclu a relevat maturitatea celor doi tineri interpreți, imaginația și

rafinamentul lor.

Nu încetează a uimi partiturile lui Enescu, minuția cu care compozitorul notează toate detaliile, subtilitatea sa, bogăția lumii sale interioare.

Lena VIERU CONTA

Gladiatorul

Andrei Gavrilov a cântat pentru prima oară la București prin 1977-1978; avea în jur de 20 de ani, era proaspăt laureat al concursului Ceaikovski și a lăsat o impresie de neuitat cu integrala studiilor lui Chopin, cântate toate într-o seară la Sala Mică a Palatului. Îmi aduc aminte că cineva a numit

felurite stări interioare și atingea uneori un nivel transcendental.

Pe atunci Gavrilov era încă studentul lui Lev Naumov, un profesor și el de dimensiune "shakespeariană". Naumov nu lucra tehnică cu studenții săi, pentru că nu avea de ce: ei veneau, spunea el, cu tehnică impecabilă încă din liceu (celebra "Tze -Em- Sha" – T.M.S, Școala Centrală de Muzică din Moscova, pe care o absolveau cu studii de Chopin și Liszt, nu de Czerny... și unde îi pregătea, pe lângă mulți alți profesori, chiar soția lui Naumov). Naumov lucra interpretare, viziune, asemenea unui mare regizor, în mâinile căruia studenții pianiști își dezvoltau personalitatea, originalitatea, imaginația, cultura, mijloacele de comunicare artistică. Cum Naumov nu umbla "cu mânuși" în aprecierile pe care le

Ghilels cântau des la Sala Mare a Conservatorului din Moscova; Yakov Zak murise de puțin timp, iar memoria lui Sofronitzki, cel despre care Richter nu a vorbit niciodată – din prea mare respect? din orgoliu suprem? – era încă foarte proaspătă.

Evident, în cohorte de pianiști excelenți ce absolveau anual Conservatorul din Moscova, originalitatea, imaginea excentrică erau o condiție *sine qua non* a "reuşitei" artistice.

Să fie acesta motivul principal care îl mână azi pe Gavrilov, la 60 de ani, să dea concerte cu repertorii de gladiator al pianului, dirijate de el însuși de la claviatură? Să fie vorba de un pariu cu sine, cu omenirea, cu fantomele celor "super-grei" de odinioară? Să fie poate o lipsă de încredere în dirijor, o neacceptare a ideii de a împărți viziunea cu un partener-leader?

Toate acestea mă preocupau, pe drumul spre Ateneu, în prima seară, 7 aprilie a.c. Eram entuziasmată de programul concertului, îmi doream din răspuțeri o seară de neuitat, fiind vorba de trei concerte pentru pian splendide, de un pianist pe care îl admirasem fără rezerve cu niște decenii în urmă și de Filarmonica din București, o orchestră excelentă, capabilă de cele mai subtile interpretări.

Dorința de a asculta cât se poate de obiectiv, de a savura muzică

interpretarea sa "shakespeariana". Într-adevăr, ciclul studiilor apăruse în întreaga sa măreție, în dimensiunea sa epică și gestuală – eram ca în fața unui mare actor care, cu niște mijloace tehnice magistrale, trecea prin toate trăirile umane, transmitea cu o foarte mare putere de convingere cele mai

făcea de îndată ce auzea pentru prima oară materialul adus la curs – făcea parte din profesorii care trebuie să demoleze mai întâi, ca să poată construi apoi – discipolii săi dezvoltă *volens-nolens* un sistem nervos de oțel; nu puteau supraviețui altfel. Era pe vremea când Richter și